

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U003900

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 09-10-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ ХНУ імені В. Н. Каразіна № 0302-Зк/1879 від 18.11.2025 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мартюхіна Наталя Олександрівна

2. Natalia Martiukhina

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 293

Назва наукової спеціальності: Міжнародне право

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Міжнародне право

Дата захисту: 31-10-2025

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Східний апеляційний господарський суд

Код за ЄДРПОУ: 42259888

Місцезнаходження: пр. Незалежності, Харків, Харківський р-н., 61058, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10878

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.87, 10.87.47, 10.87.51

Тема дисертації:

1. Злочини на ґрунті ненависті: міжнародно-правовий механізм протидії
2. Hate Crimes: International Legal Mechanism of Counteraction

Реферат:

1. Дисертація присвячена комплексному дослідженню міжнародно-правового механізму протидії злочинам на ґрунті ненависті. У Розділі 1 розкрито положення універсальних міжнародних актів, прийнятих під егідою ООН. На основі проведеного аналізу міжнародних актів встановлено, що правовою основою ООН у цій сфері слугують положення багатосторонніх угод у галузі прав людини, що містять норми про заборону будь-яких форм дискримінації, ненависті, які є загрозою існування суспільств, визнаються протиправними та неприйнятними, а також спеціалізовані акти, резолюції і рекомендації статутних органів Організації. Підсумовано, що на міжнародному універсальному рівні відсутній юридично обов'язковий уніфікований договір, який би містив визначення злочинів на ґрунті ненависті. Охарактеризовано діяльність створеного під егідою ООН інституційного механізму захисту прав людини, що сприяє реалізації Стратегії та Плану дій ООН щодо боротьби з мовою ненависті (2019 р.). У другому розділі розкрито положення міжнародних регіональних актів у сфері протидії мові ворожнечі та злочинам на ґрунті ненависті, прийнятих у межах Ради Європи, Європейського Союзу, Організації з безпеки і співробітництва в Європі, Організації Американських

держав, Африканського Союзу та охарактеризовано інституційний механізм означених міжнародних структур. Розкрито діяльність органів та інституцій Ради Європи щодо забезпечення прав і свобод людини загалом та в протидії дискримінації і ненависті. Підкреслено внесок Європейського суду з прав людини у протидії мові ворожнечі та злочинам на ґрунті ненависті. Охарактеризовано правовий доробок Європейського Союзу щодо протидії злочинам на ґрунті ненависті і мові ненависті. Підкреслено, що ЄС ухвалив законодавство для боротьби зі злочинами на ґрунті ненависті та забезпечення доступу жертв до правосуддя і відшкодування збитків відповідно до установчих актів ЄС. Зосереджено увагу на ролі агентств, органів та інститутів, серед яких: Група високого рівня з протидії мові ворожнечі та злочинам на ґрунті ненависті; Робоча група з питань звітності, реєстрації та збору даних про злочини на ґрунті ненависті; Агентство Європейського Союзу з фундаментальних прав (FRA); Європейський інститут гендерної рівності тощо. Акцентовано на діяльності Агентства Європейського Союзу з питань співробітництва у правоохоронній сфері (Європол) у боротьбі з расистською та ксенофобською мовою ненависті. У межах ОБСЄ означено внесок Бюро з демократичних інститутів і прав людини. Серед регіональних правозахисних механізмів розкрито сутність Міжамериканської системи захисту прав людини та Африканського Союзу у досліджуваній сфері. Третій розділ присвячено питанню імплементації норм щодо протидії злочинам на ґрунті ненависті на національному рівні на прикладі Сполучених Штатів Америки, Канади, Федеративної Республіки Німеччина і Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії. Проаналізовано стратегічні документи, які формують довгострокове бачення, пріоритети і цілі держав у протидії дискримінаційним практикам, мові ворожнечі та злочинам на ґрунті ненависті. Встановлено, що національним законодавством не лише передбачено відповідальність за скоєння злочинів, умотивованих ненавистю до окремих груп осіб за захищеними ознаками, але й передбачено можливість посилення покарання в тих випадках, коли особа вчиняє злочин, керуючись ненавистю та упередженнями щодо особи або групи осіб через фактичну або сприйняту расу, колір шкіри, релігію, національне походження, етнічну приналежність, стать, гендерну ідентичність, інвалідність або сексуальну орієнтацію тощо.

Охарактеризовано національну судову практику у справах щодо мови ворожнечі та злочинів на ґрунті ненависті (*Chaplinsky v. New Hampshire*, *R. v. Keegstra*, *Snyder v. Phelps*, *Virginia v. Black*). Підсумовано, що захист свободи вираження поглядів не є абсолютним, і якщо мова ненависті підбурює до неминучої злочинної діяльності або містить конкретні погрози насильства, спрямовані проти особи чи групи осіб, порушує громадський порядок, конституційний захист на неї не поширюватиметься. Акцентовано увагу на діяльності національних органів, інституцій, посадових осіб, які реалізують свої повноваження у сфері протидії злочинам на ґрунті ненависті та мові ворожнечі (Міністерство юстиції США, Федеральне бюро розслідувань, Спеціальний посланник Канади з питань збереження пам'яті про Голокост та боротьби з антисемітизмом, Спеціальний представник Канади з питань боротьби з ісламофобією, Федеральний секретаріат з питань боротьби з расизмом, Федеральне агентство по боротьбі з дискримінацією, Незалежний федеральний уповноважений з питань боротьби з дискримінацією, Королівська прокурорська служба). Підсумовано, що суттєву увагу держави приділяють питанню збору статистики щодо злочинів на ґрунті ненависті та мови ворожнечі, що дозволяє правоохоронним органам зрозуміти масштаб проблеми та спрямувати ресурси на запобігання і реагування на напади, засновані на упередженості та ненависті.

2. The dissertation is devoted to a comprehensive study of the international legal mechanisms for countering hate crimes. Chapter 1 explores the provisions of universal international instruments adopted under the auspices of the United Nations. The analysis of these international instruments establishes that the UN legal framework in this area comprises provisions of multilateral human rights treaties that prohibit all forms of discrimination and hatred which threaten societies' existence, are recognized as unlawful and unacceptable, as well as specialized acts, resolutions and recommendations of the Organization's statutory bodies. It is concluded that there is no legally binding unified treaty at the universal international level that defines hate crimes. The study characterizes the activities of the institutional human rights protection mechanisms established under the UN, which contribute to the implementation of the UN Strategy and Plan of Action on Hate Speech (2019). Chapter 2 analyzes the provisions of regional international instruments in countering hate speech and hate crimes adopted within the

framework of the Council of Europe, the European Union, the Organization for Security and Co-operation in Europe, the Organization of American States, and the African Union, as well as the institutional mechanisms established within these structures. The role of the Council of Europe's bodies and institutions in ensuring human rights and freedoms and countering discrimination and hatred is detailed. The contribution of the European Court of Human Rights in countering hate speech and hate crimes is emphasized. The legislative framework of the European Union on countering hate crimes and hate speech is examined. It is emphasized that the EU has adopted legislation to combat hate crimes and ensure access to justice and compensation for victims in accordance with EU founding acts. The focus is on the role of agencies, bodies, and institutions, including: the High-Level Group on Combating Hate Speech and Hate Crime; the Working Group on Hate Crime Reporting, Recording and Data Collection; the European Union Agency for Fundamental Rights; the European Institute for Gender Equality. Emphasis is placed on the activities of the European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (Europol) in combating racist and xenophobic hate speech. Within the OSCE, the contribution of the Office for Democratic Institutions and Human Rights is outlined. Among regional human rights mechanisms, the essence of the Inter-American Human Rights System and the African Union in the studied field is examined. Chapter 3 focuses on the implementation of hate crime counteraction norms at the national level, examining the cases of the United States, Canada, the Federal Republic of Germany, and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland. Strategic national documents shaping long-term visions, priorities, and goals of states in countering discriminatory practices, hate crimes and hate speech are analysed. The analysis establishes that national legislation not only provides for liability for hate-motivated crimes against specific groups based on protected characteristics, but also allows for enhanced penalties in cases where an offense is committed due to hatred or bias against an individual or group based on actual or perceived race, skin colour, religion, national or ethnic origin, sex, gender identity, disability or sexual orientation, among other grounds. The study analyzes national judicial practice in cases concerning hate speech and hate crimes (*Chaplinsky v. New Hampshire*, *R v. Keegstra*, *Snyder v. Phelps*, *Virginia v. Black*). It concludes that the protection of freedom of expression is not absolute, and constitutional protection does not apply to hate speech that incites imminent lawless action, contains specific violent threats targeting individuals or groups, or disrupts public order. The dissertation emphasizes the activities of national bodies, institutions and officials exercising their mandates in combating hate crimes and hate speech (the U.S. Department of Justice, Federal Bureau of Investigation, Canada's Special Envoy on Preserving Holocaust Remembrance and Combatting Antisemitism, Canada's Special Representative on Combatting Islamophobia, Federal Anti-Racism Secretariat, Federal Anti-Discrimination Agency, Independent Federal Commissioner for Anti-Discrimination, Crown Prosecution Service, among others). It is concluded that states place substantial emphasis on hate crime and hate speech data collection, enabling law enforcement agencies to accurately gauge the extent of the problem and allocate resources for preventing and responding to bias-motivated attacks.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Мартюхіна Н. О. Діяльність Організації Об'єднаних Націй щодо протидії гендерно зумовленим злочинам. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2023. Вип. 80. Ч. 2. С. 342–347. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/01/57-1.pdf>

- Мартюхіна Н. О. Організаційно-правовий механізм Європейського Союзу щодо протидії мові ворожнечі. Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал». 2023. № 5. С. 416–419. URL: http://lsej.org.ua/5_2023/103.pdf
- Мартюхіна Н. Внесок Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки та культури у протидію мові ворожнечі. Юридичний вісник. 2024. № 6. С. 255–261. URL: http://yurvisnyk.in.ua/v6_2024/31.pdf
- Мартюхіна Н.О. Гендерна ідентичність у практиці міжнародних правозахисних органів. Актуальні проблеми міжнародного права: Всеукраїнська науково-практична конференція (м. Харків, 10 березня 2023 року): збірник матеріалів / за ред. Т. Л. Сироїд, О. А. Гавриленка, В.М. Шамраєвої. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна. С. 155–157. URL: https://law.karazin.ua/resources/doks2021/nauka/repozitaryy/Aktualni_problemy_mizhnarodnoho_prava_matk03-2023.pdf
- Мартюхіна Н. О. Деякі аспекти протидії злочинам на ґрунті ненависті та мові ворожнечі расистського спрямування на міжнародному рівні. Захист прав людини на універсальному та регіональному рівнях: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Дніпро, 08 грудня 2023 р.); укладач: канд. юрид. наук, доц. Л.А. Філяніна. Дніпро: Університет митної справи та фінансів; 2023. С. 349–352. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6657/Збірник%20конференції.pdf?sequence=1&isA>
- Мартюхіна Н.О. Діяльність бюро з демократичних інститутів та прав людини ОБСЄ у протидії злочинам на ґрунті ненависті. Захист прав людини на універсальному та регіональному рівнях: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Дніпро, 22 листопада 2024 р.); укладач: канд. юрид. наук, доц. Л. А. Філяніна. Дніпро: Університет митної справи та фінансів; 2024. С. 143–146. URL: <https://drive.google.com/file/d/18F6iqAkY9fPFiNqfCMR1glT8b0qc9sda/view>

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сироїд Тетяна Леонідівна

2. Tetyana Syroid

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8165-4078

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

- Невара Лілія Михайлівна
- Liliia Nevara

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1775-8806

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

- Карвацька Світлана Богданівна
- Svitlana Karvatska

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9948-4866

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

- Реньов Євген Владиславович
- Ievgen Renov

Кваліфікація: к. ю. н., 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5791-0548

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Фомін Павло Вікторович

2. Pavlo Fomin

Кваліфікація: д.філософ, 293

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1951-9860

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Шамраєва Валентина Михайлівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Шамраєва Валентина Михайлівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Шевченко Андрій Олександрович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна